

m i c h a l č a g á n e k

ZASTAVENO

ZASTAVENO

m i c h a l č a g á n e k
ZASTAVENO

MAITREA

2010

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Čagánek, Michal

Zastaveno / Michal Čagánek. -- 1. vyd. -- Praha : Maitrea, 2010. -- 232 s.

ISBN 978-80-87249-13-0

821.162.3-31

- české romány

821.162.3-3 - Česká próza [11]

Copyright © Michal Čagánek, 2010

Illustrations © M. Kotková, L. Janoušková, P. Vitásková, 2010

Czech edition © MAITREA a.s., Praha 2010

ISBN 978-80-87249-13-0

*Matce Zemi a Otcí Slunci
kteří jsou našimi skutečnými rodiči*

*Stalo se, že archeologové objevili neporušenou hrobku.
Mezi ostatními předměty starými několik tisíc let
byl také džbán obilí.
Někoho napadlo ho zasadit
a to obilí skutečně vzešlo.*

Anthony de Mello

Dávat život a sytit bytosti, ale nevlastnit.

Působit, ale nevytvářet závislost.

Vést bez vedení.

Tomu říkáme Tajemná Síla.

Lao-C

DOTEK VĚČNOSTI

*Jsi daleko silnější, než si myslíš
jsi samotná Síla
jsi Pramen života, jenž se otevírá
každým dotekem vděčnosti*

Tichý. Tak by se jmenoval, kdybych mu mohla vybrat jméno. Podle toho, čím se mě nejsilněji dotkl, čím na mě nejvíc zapůsobil. Krásný, Čistý, Usměvavý, nabízejí se další jména. Usměvavý, to se mi líbí. Usměvavý nebo také *Smíšek*. Ano, to je ono, tak mu budu říkat.

On je úspěšný autor stoupající ke hvězdám, já ztracená holka řítící se do propasti sebe sama. Nemám nic nebo mám alespoň ten pocit. Jsem sama, bez peněz a s dokonale zazděnými zadními vrátky. Už ani nevím, kde byly. Nechci to vědět. Už žádné ohlížení do bolesti.

Zítřka to bude den, co jsme se seznámili.

Nevím, co mě čeká, nepochybuji však, že se to stane. Ráno jsem si přála umřít, teď sedím na břehu řeky a život mnou plyne jako voda. Nekonečná řada událostí v jediném okamžiku. I když mám myšlenky, nemyslím na nic.

Vedle mě v trávě leží cestovní taška. Pár věcí do začátku. Kdo by chtěl víc, na břehu řeky, v první den stvořený z úniku. Prolínání světů. Myšlenky a fantazie. Fantazie myšlenek.

Nechtěla jsem sedět na břehu, chtěla jsem skočit do té vody, utopit se všem na očích, aby viděli, jak jsou marní. S úsměvem vylézt na kamenné roubení, chvíli po něm jít s rozpaženými rukama jako provazochodec, který to koupil přímo do srdce. Ať si mě fotí *turisti*. Ať mají rozptýlení. Ať se smějí svým karikатурním smíchem v rychlosti načmáraným na ksicht. Chtělo se mi zvracet z jejich výrazů, namísto toho jsem se smála, jak se šílenec směje na jiné šílence.

Neskočila jsem. Žebraři vzpínali ruce a další žebraři jim házeli drobné. Psi si chtěli hrát, měli však na krcích obojky, k obojkům vedla vodítka, k vodítkům byly připjaté ruce, které nehodlaly smlouvat. Odpadkové koše přetékały odpadky. Restaurace přetékały obžerstvím. Obchody přetékały totálními slevami na vše. V novinových stáncích nabízeli marnost. Ve stáncích s hot dogy naráželi housky na kůl. V kostelech uctívali strach. Ve výkladních skříních pózovala lhotejnost. Milenci žvanili o lásce. Rodiče ukázňovali své děti. Děti se nesměly smát. Stroby trčely z betonu. V květinářství umíraly růže. Holubi vzlétali do nikam. Všichni spěchali. Nikdo si nikoho nevšímal.

Nevěděla jsem, kam jdu. Kam jít, co dělat. Cítila jsem všechno a nic. Poprvé a naposled. Mít zbraň, asi bych začala střílet. Být bestie, dala bych to všem znát.

Málem mě srazila tramvaj. Málem jsem začala křičet. Málem jsem poslední peníze utratila za chlast. Málem jsem přeslechla, co se snášelo z nebe.

Prezentace knihy, teď a tady. Jméno autora, které jsem nikdy neslyšela. Jeho hlas, hlas přenášený interním rozhlasem, hlas snášejíci se odkudsi z výšky, ten hlas jsem hned poznala.

V jednu chvíli jsem naprosto bezradná stála na ulici před knihkupectvím, v dalším okamžiku jsem byla v prvním podlaží Paláce knih. Jak se to stalo, nevím. *Prostě jsem tam byla.* Slova splývala s tichem a ticho bylo slova. Lidé neměli hranice. Prostor se rozplýval a ztrácel sám v sobě.

Někdo mi podal knihu a postavil mě před autora. Vše beze slov, on se přesto usmál. V tom úsměvu bylo všechno, víc než se dá prožít za život člověka, i kdyby trval tisíc let.

Nemohla jsem tomu uvěřit. Jako omámená jsem procházela Městem a nevěřila. Nepotřebovala jsem věřit. Bylo to tady. Ve mně a všude. Ve vzduchu, v listí, na první stránce knihy, kterou jsem si bez myšlenek pořídila a do které on vepsal:

Jsi daleko silnější, než si myslíš

Četla jsem jednou, dvakrát, po tisících. Dávno jsem neviděla na písmena, a přece jsem četla dál. Daleko silnější. Daleko silnější. Daleko silnější.

Vtom jsem to ucítila. Ucítila jsem sílu. Ne, ne, já jsem jí byla!
BYLA JSEM.

Probudila jsem se na břehu řeky. Probudila jsem se zimou. Moje dlaně byly od hlíny, na tvář se mi přilepilo suché listí. Sedla jsem si a začala plakat.

„Ne, ne, ne,“ ozval se můj vnitřní hlas. Začala jsem si vzpomínat. V trávě vedle mě ležela kniha, rychle jsem po ní sáhla.

Nezdálo se mi to!

Nalistovala jsem věnování.

Jsi daleko silnější, než si myslíš, stálo tam úhledným písmem svojí lehkostí připomínající vzdušný tah štětce zenového mistra. A pod tím: *Jsi samotná síla*.

Ano, přesně tak jsem to vnímala.

Nebylo na co čekat.

První vlak, který odjížděl z Města, měl namířeno na východ. Zamířila jsem tam také.

Ve vlaku bylo příjemné teplo. Krajina za oknem ubíhala jenom zdánlivě. Musela jsem se smát. Ještě před pár hodinami jsem se chtěla zabít!

Spolucestujícímu v kupé se zalíbil můj úsměv. Kluk v mém věku, pořád si chtěl povídat. Co čtu tak veselého. Kam jedu? Co dělám?

„Já nevím!“ bylo jediné, co jsem mohla odpovědět.

„Chodíš do školy?“

„Já nevím, opravdu!“

Chudák kluk, musel mě mít za absolutního blázna.

Za oknem se střídala města. Prohlížela jsem si je, v mysli si opakovala jejich jména. Pořád jsem nevěděla, kam vlastně jedu. Pak jsem ho uviděla. *Zákoutí na Moravě*, velký nápis na barevnými ornamenty ozdobeném průčelí nádražní budovy. To zní hezky, řekla jsem si a vystoupila.

Město se mi líbilo. Ani velké ani malé. Kostely, školy, nejružnější krámký, prostorné náměstí s historickými domy a holuby korzujícími po kamenném dláždění. Všude plno zeleně. V informačním centru jsem se zeptala na práci. Pár minut na to jsem ji měla. V čajovně v podkroví jednoho z oněch historických domů.

„S kama cestuješ?“ zajímal se mladý majitel.

„Z daleka.“

Díky úsměvu jsme si hned rozuměli.

„Mohla bych začít už dnes?“

„Třeba hned.“

„Tak dobře,“ souhlasila jsem nadšeně. „Jenom mi prosím dej ještě půl hodiny. Musím si sehnat bydlení.“

Vyslovila jsem a v tu chvíli jsem bydlela. V malé místnosti vzadu v čajovně. Pro mě představovala královský palác.

Všechno, co jsem celý život odkládala, bylo tady. Vždy mě bavilo pracovat s lidmi, tak jsem s nimi pracovala. Odedávna jsem si přála bydlet v podkroví, tak jsem v něm bydlela. Podobně jsem snila

o partnerovi, který by mi rozuměl a uměl naslouchat mým snům a přáním. Právě takového jsem našla v Pavlovi.

Jeho příběh byl podobný jako můj. Odešel ze školy, která ho nenaplňovala. Odešel od rodiny, pro kterou nebyl nikdy dost dobrý, a otevřel čajovnu. Dávný sen. Skutečnost. Jediná možná realita sebenaplnění.

Začala jsem malovat. Další z nekonečna odkládaných věcí. Malovala jsem všude a po všem. Na plátno, na papír, na dřevo, na kameny. Malovala jsem po stěnách čajovny i po lidech.

Byla jsem šťastná? Byla. Byla jsem smutná? Taky, někdy. Ale jinak než dřív. Nějak šťastněji. Když bylo nejhůř, byla tady Kniha, kterou jsem mohla číst stále dokola, a v ní věnování:

Jsi daleko silnější než si myslíš.

A tak tomu bylo.

Nechybělo mi nic a přece jsem cosi postrádala. Jako bych chodila do školy, po které má skutečný život teprve přijít. Jako bych se na něco připravovala.

Na Vánoce jsem napsala domů. Po řadě týdnů první zpráva. Jenom aby věděli, že žiju.

Žila jsem. Naplno a pořád. A pořád jsem myslela na Smíška. Tím způsobem, jakým člověk myslí na noční oblohu. Vidí ji a přece nedohlédne. Nečekala jsem, že bych se s ním mohla setkat. Ne jinak než se člověk setkává se Sluncem. Cítí jeho teplo na kůži a přitom je skutečné Slunce nekonečně vzdálené.

A přece jsem se setkali, na místě, kde bych to čekala ze všeho nejméně. Nejdřív se v čajovně objevily jeho kaligrafie. Ještě ani nevisely na stěnách a já už jsem byla zapletená do tahů štětce. Co tah, to báseň. Začala jsem se třást.

„Pavle, kdo maloval ty obrazy?“

Musela jsem to slyšet vyslovené nahlas. Řekl jeho jméno, řekla jsem: „Smíšek.“

A pak byl tady. Hodinu před začátkem vystoupení si objednal čaj. Přišel s malým děvčátkem a teď si spolu hráli. Uvědomila jsem si, že to samé děvčátko mu sedělo v klíně, když mi v Paláci knih psal věnování.

Třásla jsem se. Po těle i uvnitř. Nebyla jsem schopná mluvit, myslet, myslet na nic jiného, než že je tady. Tady. Tady. Můj Smíšek, Smíšek můj. Mohla jsem si na něho sáhnout, kdybych chtěla, kdybych v sobě našla tu drzou odvalu. Alespoň úsměvem jsem se ho dotkla, trochu. Musím mu poděkovat! Bouřilo mi hlavou, ústa však zůstala němá.

Děvčátko se začalo smát. Smíšek udělal legrační obličej a ono se smálo. Smálo se pořád víc a víc. Smálo se tolik, že i všechno kolem něho se začalo smát. Smála jsem se! To já jsem se smála! Nebylo rozdílu mezi děvčátkem a mnou. Nebylo rozdílu mezi mnou a Smíškem. Zatím jenom na pár chvil jsem zažila Jednotu.

Pokynul hlavou a jeho úsměv mě objal. Děvčátko zvedlo ruku. Něco v ní bylo. Kousek papíru a na něm, zatočila se mi hlava, několik slov, která jsem důvěrně znala, a pod nimi a dál, další dva řádky, celá básnička.

*Jsi daleko silnější, než si myslíš
jsi samotná Síla
jsi Pramen života, jenž se otevírá
každým dotekem vděčnosti*

Několik dalších dnů jsem probřečela. Několik dnů nic jiného než pláč. Něco takového jsem nikdy nezažila.

Tak krásný večer. Nezatížená slova. Každý úsměv celé štěstí, v každém dalším zas a zas celé. Uši zalehla hudba. V srdci se prostřel pokoj. Seděla jsem a byla, jak ponorná řeka neviditelně plynoucí hlubinami přítomnosti.

Během večera usnula Maličká na Smíškově klíně. Tiše ležela, pootevřená ústa vydechovala vzduch, tak jako on vydechoval básně. Svíce vydechovaly světlo a hvězdy vydechovala noc. Já jsem byla ta noc a ty básně byly ve mně. Někdy při malování jsem zažila ten pocit, tu čirou přítomnost, ale tohle! *Tohle!* Pro to nenalézám slov.

Loučil se pozdě v noci. Nejdřív objal Pavla.

„Děkuji.“

To nebylo poděkování za jeden večer. Bylo to poděkování za všechny večery, kterým dal Pavel svoji duši, když vařil čaj za čajem pro všechny, kdo se chtěli napít, upíjet život po malých doušcích po koje. Na chvíli se zastavit, vystoupit z rytmu času, pohybu věcí, víření pocitů. Byly to díky za prostor vystavěný z krystalů pohody. Za místo setkávání. Za hudbu a ticho. Za nevšední chvíle, které mnozí prožili a které by nebyly, kdyby jeden mladý muž neodešel z domu a k jinému domu nepřišel, nevstoupil dovnitř a neuskutečnil v něm svůj sen.

Plakala jsem celý týden, protože mi bylo jasné, že TOHLE UŽ PROSTĚ NIKDY NEZAŽIJU. Už nikdy se nebude opakovat čajovna. Žádný Smíšek nepřijde a básně nenaplní vzduch. Žádné děvčátko mu neusne v klíně. Nikdo nikoho neobejme, tím méně Smíšek Štěstěnkou.

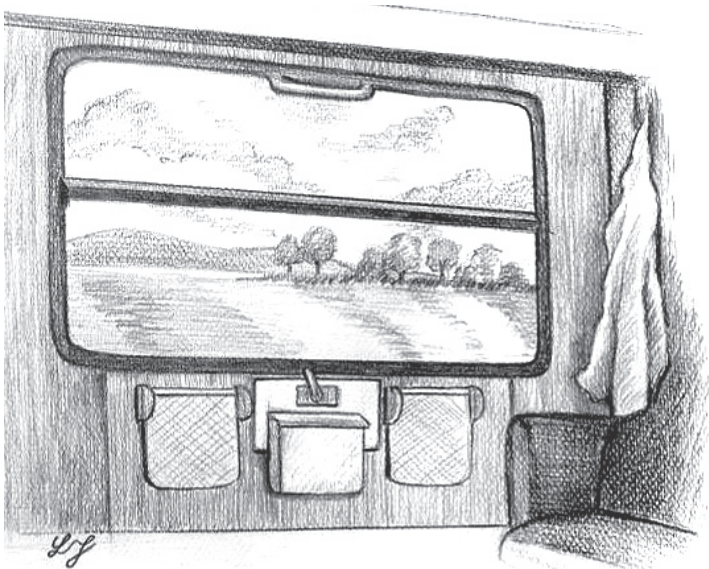
„Děkuji ti, Štěstěnkou,“ řekl tu noc a vše se zastavilo. A vše se rázem rozběhlo.

Věděla jsem, že to Pavla bude bolet, a mě to taky bolelo, když jsem si balila věci, abych se rozloučila s městem, které mě skoro na celý rok přijalo za svou.

Pavel mě doprovodil na nádraží. Tak úžasný klid z něho vyzařoval a já jsem přitom nejela na výlet, ale napořád. Čekala jsem, že mě bude přesvědčovat, ať si to ještě rozmyslím, vydávat se do neznáma, sama, za někým, koho vlastně ani neznám. Ne, to nebyl Pavel, cosi ve mně se ozývalo, moje staré nepoučitelné já.

Vlak byl tady. Pavel mě vzal za ruce. „Děkuji,“ řekl. Nic víc. V tom slově bylo všechno. Vděčnost za společně prožitý rok, za obrazy na stěnách čajovny, které jsem malovala i za ty, které jsem otiskla do lidí. Bylo v něm „Mám tě rád“ a přání šťastné cesty i možnost návratu.

Začala jsem brečet, tam uvnitř jsem se rozbřečela, najednou jsem byla tak slabá, opuštěná, tak ráda bych mu klesla do náruče. Kam chci jet, co to dělám? Koho chci najít? A až ho najdu, co pak? Budu mu k smíchu, mladá bláznivá holka. Vypije si se mnou šálek čaje, vymění pár zdvořilostních frází. To bude všechno. To bude konec a Pavel je tak hodný, jak bych ho mohla opustit?

A přece jsem to udělala. Ještě ten den, v tu chvíli jsem nastoupila do vlaku a ten se rozjel.

Měla jsem časopis, v něm Smíšek se svým domem. Koupil a opravil venkovský domek, na samotě Nebřehov. Jela jsem vlakem a přemýšlela, co tam asi může být bez břehů, jela jsem a v rukou jsem držela obrázek, který jsem pro něho malovala a na kterém byl on, Smíšek, jak sedí u šálku čaje a na jeho klíně Maličká. Moje vstupenka do snu.

Vlak mě dovezl na malé nádražíčko v pohraničních horách. Dál jsem musela pěšky. Kolem roztroušených stavení obklopených plochami pastvin, po kamenitých cestách lemovaných polodivokými ovocnými stromy, lesem a přes louku. Přímo jsem hořela. Nedočkavostí a strachem.

Jsi silnější, než si myslíš...

Opakovala jsem si v duchu. Několikrát jsem se musela zastavit a odpočívat. Ten kousek cesty mě stál všechny síly. Byla jsem tak blízko, tak vzdálená! Nemohla jsem dýchat, a tak jsem dýchala jako o život. Srdce tlouklo do spánků a hlava byla kámen, který se utrhł, padá a strhává s sebou celé tělo.

Stála jsem u domu. Několik posledních metrů. Stála jsem jako očarovaná. To nebyl dům, ale pohádka.

Každý kámen, každý kousek dřeva, každá nepatrná prasklina ve zdech byla přesně na svém místě. Z komína se kouřilo. Za plaňkovým plotem rozkvétala zahrada. Mezi stromy se sušilo prádlo.

Z domu vyběhlo děvčátko. Bylo nahé a vesele objalo velkého hunatého psa.

Potom se všechno zhroutilo. Z domu vyšel Smíšek. Na sobě široký slaměný klobouk, úsměv. A víc už nic. Nic!

Probrečela jsem celou noc, svinutá do klubka jako raněné zvíře, sama a opuštěná, uprostřed neznámého lesa plného cizích stínů. Když jsem nad ránem konečně usnula, zdálo se mi o rodičích. Otec na mě křičel, že jsem kráva. On to věděl, takhle se nechová primářova dcera. Poslední prodavačka se bude mít v životě líp než já, jestli se nad sebou okamžitě nezamyslím a nezačnu makat.

Potom se do mě pustila matka. Pan profesor Pávek seděl u kávy a vážně přikyvoval. Jiří byl můj přítel, rozhořčeně přecházel po pokoji a prohlašoval, že mě má rád a s tou svatbou, že to myslel a ještě pořád myslí vážně, čeho je ale moc, toho je příliš. A já jsem byla malá, maličká.

Probudilo mě světlo. Otevřela jsem oči a uviděla velkého hunatého psa. Vrtěl ocasem a od ocasu se vrtělo celé tělo. Tak rád by se na mě vrhl a celou mě zobjímal, něco mu v tom ale bránilo. U mých nohou stál Smíšek a naléval z konve do hrníčku mléko. „Napij se,“ řekl, aniž by promluvil. A já jsem se napila.

MUŽ A ŽENA

*Jsou místa slunci zaslíbená
jsou místa Muž a místa Žena
jsou místa Země, místa Ráj
a štěstí jimi protéká, jak ústy
když se usmívá člověk na člověka*

Koupila jsem si sešit. V obchodě se smíšeným zbožím dole ve vesnici. Hodně silný, aby se do něho všechno vešlo. Všechny netušené věci, které v poslední době vstoupily do mého života a které si nemůžu a nesmím nechat sama pro sebe.

„A co mám koupit tobě?“ zeptala jsem se Rozárky.

Maličká se usmála.

„Co bys mi koupila, kdybys mi chtěla něco koupit?“

Koupila jsem bublifuk a barevné křídý.

Šly jsme domů a malovaly po silnici. Co krok, to obrázek. Květiny, stromy, lesní víly. Náš Zblešenec i Černá s Bílou, naše čiči. Bílá skutečně bílá, Černá v modrém provedení. Taký Růža se zařadila do toho průvodu. Všichni si myslí, že je koza, protože dává mléko a má rohy, zatímco Maličká ví, že je Růženka zakletá princezna, akorát že ji ještě nikdo nepolíbil. Ona se nepočítá.

„Co ještě namalujeme?“

„Nebe! A sluníčko!“ věděla hned Maličká a už malovala.

Než jsme dorazily na konec vesnice, byly křídý pryč. A to bylo dobře, protože na louce se stejně kreslit nedalo. Ale daly se na ní krásně pouštět bubliny a to jsme dělaly celou cestu až k lesu. Některé letěly s větrem a ztrácely se v dálce nad obzorem. Jiné usedly do trávy a změnily se ve chmýří pampelišek. Jiné zamířily vysoko k nebi a staly se samotným nebem. V lese jsme pouštěly jahody. Z dlaní do úst. Zblešenec nás přišel přivítat kus cesty a potom nás vedl do zahrady.

Pod jabloní, která je tak stará a tak krásná, že jí nemůžeme říkat nijak jinak než Stařenka, stál prostřený stůl a na něm koláč s malinami.

„Nabídněte si, no tak, jenom si vemte,“ pobízel Chlupáč, jako by on sám byl strůjcem toho zázraku.

Sotva jsme se posadily, odběhl spokojeně. Ve chvíli byl zpět i se Smíškem, oba se usmívali. Zblešenec se přivinul k Rozárce a nechal se hladit, Smíšek rozdával polibky.

„Podívejte, co sem našel v zahradě.“

Potom vzal nůž a podal ho Rozárce. „Pustíme se do toho?“

Vůbec bych se nedivila, kdyby tomu tak skutečně bylo. Kdyby na naší samotě zrál chléb a rostly koláče, tak divuplné místo pro mě představuje.

Smáli jsme se, pojídali koláč, zapíjeli domácí bezovou šťávou. Chlupáč nadšeně přecházel od jednoho k druhému a i Černá s Bílou se přišly podívat, co se to děje pod starou jabloní na kmeni obrostlé mechem a zelenými jablíčky na větvích.

Tak. Sešit mám i pero i čas na psaní je příhodný. Je příhodný podvečer, příhodně zastavený okamžik. V zahradě vycházejí první jablíčka a zatím jen jediná hvězda. Nízko nad obzorem propálila díрку do tmavnoucí oblohy. Měsíc je na svém místě. Květiny uzavřely své květy. Několik světlých oblaků plyne po cestě větru, stejný vítr rozhoupává větve stromů a dotýká se mě na tváři.

Budeme spát v zahradě, stejně jako vždy za podobných nocí. Na prostranství za domem rozprostřeme deku. Druhou se přikryjeme. Víc než mluvit budeme poslouchat. Víc než hodnotit budeme vnímat. Možná uvidíme padat hvězdu a možná se začneme smát, protože nás nenapadne nic, co bychom si mohli přát. Protože máme všechno. Máme noc a rozprostřenou deku. Máme dlaň toho druhého ve své dlani a zastavenou mysl toulající se po hvězdách. Přát si víc by bylo rouhání.

Kdybych to nežila, nikdy bych tomu nemohla uvěřit. Kdyby mi před rokem někdo vyprávěl, že budu usínat venku pod hvězdami, že budu žít a milovat, vysmála bych se mu. Kdyby mi cikánka podobnou noc vyčetla z ruky, považovala bych ji za šílenou. Co si

to vymýšlí!? Jiří by nikdy nespal pod širákem. „Aby mě žrali mra-
venci? Z toho sem vyrostl.“

Obdivovala jsem ho. Byl si vším tak jistý, tak pevný v kolenou.
Teď vím, čím to bylo. Nechal si nohy zalít do betonu. Byl pevný
v kramflecích, ale nemohl udělat ani krok stranou.

Maličká už spí, jak jinak než pod nebem. Místo plyšové hračky
objímá Chlupáče.

Kde začít. Je toho tolik, co touží být projevono.

Psát není stejné jako malovat. Když vezmu do ruky štětec, je
spojení okamžité, můžu vzít barvy a rovnou je začít nanášet. Můžu
malovat konkrétně nebo abstraktně, můžu vytvořit úplně nový svět
těch nejniternejších vizí. Můžu kombinovat barvy a vytvářet jaké-
koliv myslitelné barevné odstíny. Můžu si hrát s tvary. Kombinovat
postupy, techniky. Dokonce ani nepotřebuju znát konečnou po-
dobu zobrazovaného, ve skutečnosti by mi to bylo spíše na obtíž.
Všechno, co potřebuju, je začít. Poprvé se dotknout plátna a dovo-
lit mu, aby se proměnilo v barevnou krajinu mé mysli.

Psát je podle mě těžší, daleko těžší. Spisovatel na rozdíl od ma-
líře nemá k dispozici barvy, vlastně nic, čím by mohl zachytit oka-
mžitý prožitek tak, jak to umožňuje čočka fotoaparátu nebo ma-
lířská paleta. Nic kromě slov. Nebylo však na počátku právě slovo?
Jak ho však uchopit, jak s ním pracovat, aby se člověku nerozpadlo
v prstech jako špatně vypálený kus hlíny?

Možná bych se na to mohla zeptat Smíška, pomyslela jsem si
a v tu chvíli jsem znala odpověď.

Také tiše sedět je příběh. A jak se zdá, příběh nesmírně živý. Tím živější, čím hlubší to ticho je. Tím opravdovější, čím víc nad slovy převládá prožitek.

Pokud je prožitek absolutní, je absolutní také jeho záznam, který je však záznamem pouze zdánlivě, ve skutečnosti je prožitkem samým. Psát, stejně jako malovat, znamená především prožívat. Nestačí určitou událost věrně popsat, je třeba ji znovu celou prožít.

Prožitek jakékoliv situace v životě a prožitek zdánlivě nehybného ticha je absolutně totéž!

Skoro jsem vykřikla vzrušením. Teď už tomu rozumím. Nezáleží ani tak na slovech samotných, která autor používá, jako na jeho rozpoložení, na jeho vnitřním stavu, který zažívá při psaní a jehož jsou slova pouhým záznamem, tak jako kardiogram pouze zaznamenává srdeční činnost. Také mě napadlo, že psaní je vlastně neviditelné malování. Autor slovy označuje místa, kde má být skutečná barva teprve nanesena. Tou barvou není nic jiného než čtenářův prožitek.

Při snídani jsem se se svým objevem svěřila Smíškovi. Poslouchal pozorně, pomalu ukusoval z krajíčku chleba a poslouchal. Občas upil malý doušek kávy z praženého ječmene, podrbal Chlupáče, podal něco Maličké nebo se od ní nechal obejmout. Ať dělal, co dělal, neustále jsem vnímala jeho pozornost. Jak se skutečně zajímá o mé myšlenky. Tak nadšeně jsem je ze sebe chrlila, že se nemohl než usmívat.

Maličká s velkou chutí pojídala ovesnou placku. Občas pronesla poznámku jako: „Dobrá placička, opravdu dobrá. Musím si napsat recept.“ Nebo: „To je jasné, to je jasné. Když někdo něco dělá, tak to má dělat pořádně a ne to jenom tak šimrat. To by se rovnou mohl stát šimračem.“

Ten nápad Rozárku tak pobavil, až se začala smát. Placka se rozlétla po zahradě. Chlupáč zaštěkal nadšením. Chvíli s vahou přenesenou na přední tlapy, jako by chtěl vyrazit o závod, hned zase naznačuje ústup, vše za překotného vrtění ocasem, vyzýval Maličkou ke hře.

„Ahoj Šimrači,“ přijala Maličká jeho výzvu a zavěsila se mu kolem krku. „Chceš vidět, jak tě zlechtám?“

Smíšek se na ně díval s pobavením, pomalu dojídal. Já bych mohla mluvit ještě celou hodinu, hlad mě ale přiměl zmlknout.

„Tak vidíš,“ usmál se Smíšek svým neodolatelným způsobem a přijal poslední doušek kávy.

„Jo, myslím, že už to začínám chápat,“ měla jsem potřebu začít okamžitě reagovat. I když jsem měla plnou pusu, i když každé další slovo bylo vlastně jenom opakováním vyřčeného.

Smíšek mě chvíli s úsměvem pozoroval a potom se stejně laskavým výrazem a přece důrazně, takže nemohlo být nejmenších pochyb, že to myslí naprosto vážně, dodal: „Teď už ti jenom zbývá se naučit, jak nemluvit při jídle.“

Jak se to vůbec mohlo stát? A kdo mi zaručí, že se to skutečně stalo? Že nespím, že se mi nezdá zahrada a dům. Že se mi nezdá Smíšek.

Byla jsem studentka a dcera a Jiří byl můj muž. Vůbec jsem nepochybovala, že se to stane, že budu jeho ženou. Ne proto, že bych ho milovala, ale proto, že něco vyššího rozhodlo. Budeme mít děti, nejprve malé, potom stále větší, navštěvující vybrané školy. Náš dům bude velký, s velkou zahradou, na které bude velký bazén a krátce střižený trávník jako na golf. Budu úspěšná lékařka se soukromou praxí, také Jiří bude samý úspěch. Rodiče se budou usmívat na nedělních obědech, budou nám říkat zdobnělinami našich jmen a všechno bude v pořádku.

Nic nebylo v pořádku. Místo úsměvu na mě pořád někdo křičel. Nechtěla jsem hrát golf a celý život umírat v luxusní rakvi s bazénem. Sebrala jsem tašku, pár věcí, sebe. Příliš jsem toho nevěděla o světě, kam jít, co dělat, když se člověk rozhodne, pro co vlastně?

Jedna z možností byla se zabít, a tak se všem pomstít. Co by ale bylo se mnou? Možná bych se vrátila zpátky, možná si ještě ničeho nevšimli, stejně jako na útěku jsem mohla být ve škole. Pak jsem to uslyšela. Hlas, který mluvil přímo ke mně. Hlas z výšky, hlas z nebe, přímo ze středu mé bytosti.

Tak jsem se setkala se Smíškem. Ani potom jsem nevěděla, co dělat, co se stane, a ani jsem to vědět nechtěla. Najednou jsem cítila, že co má přijít, také přijde, a že to přijde přesně ve správný okamžik.

Přišel Pavel a s ním rok provoněný čajem, vůní pastelových barev, oleje, terpentýnu. Mohla bych tak prožít celý život a nic by mi nechybělo. Měli bychom pěknou svatbu v kostele na náměstí, naše děti by rostly jako z vody, moje obrazy by plnily galerie. Možná by mě někdy v noci přepadla zvláštní úzkost, pro kterou bych neměla vysvětlení. Možná by přišly chvíle bezdůvodného pláče. Možná

bych se čas od času uzavřela do sebe, většinou bych ale byla šťastná, nebo alespoň spokojená. Snad.

Potom přišel Smíšek. Nemohla jsem zůstat. Musela jsem na cestu. On byl ta cesta. Nepochybovala jsem, strach jsem ale měla. Je tak snadné odmítnout. Zase jsem byla holka s cestovní taškou, tak křehká a slabá. Uvědomila jsem si, kolik je ve mně stále slz. Kolik bolesti. Pavel byl výborný, výborná náplast, rány ale nezhojil.

Co bylo dál, je mimo mé chápání. Utekla jsem. Nahý Smíšek byl příliš pro můj útlocit. Tak dokonale mi vstípili stud. Tak dokonale mě naučili odvracet tvář, zavírat oči. Celou noc jsem probrečela. Nezlobila jsem se na něho, ale na sebe.

Ráno jsem se ani trochu nepodobala dívce, na kterou, jak jsem doufala, se pamatuje z čajovny. On se přesto usmíval. Pozval mě k sobě. Uvařil čaj. Seděli jsme na zahradě. Řekla jsem mu všechno nebo jsem alespoň měla ten pocit. On většinou neříkal nic. Najednou byla tma. „Měla bych jít,“ řekla jsem s obavou, že obtěžuji. Řekl: „Kam bys chodila.“

Zůstala jsem přes noc. Spala jsem v domě, on na zahradě. Pak bylo ráno. Připravila jsem si tašku. Rozloučím se a půjdu.

Přišel, vzal moji ruku, kterou jsem mu podávala, abych řekla děkuji a sbohem, a odvedl mě do zahrady. Už včera mě tu provázel, teprve teď ale jako bych skutečně viděla.

Plaňkový plot obrostlý fazolemi. Malou oázu slunečnic. Zá- koutí s lavičkou pod ořechem. Houpací síť. Keříky rybízu a malin. Ze starého pařezu vyrůstající kytici chryzantém. Dřevěný altán. Ptačí budky. Několik majáků divizen. Kruhové ohniště se sedátky

z nahrubo opracovaných kmenů. Záhony zeleniny a bylin. Oblázky sypané cestičky a skalky. Rozlehlé plochy trávníku plné květin. Desítky stromů, především jabloní. Také hrušně, švestky. Zdravé stromy nesly ovoce, ty, které uschly, upravil Smíšek do podoby soch. Byli tu andělé i víly, bájná zvířata, mýtické postavy s množstvím rukou. Cokoliv, co si člověk dokáže představit.

Představila jsem si Smíška. Hned byl tady a držel mě za ruku.

Šli jsme dál, po dřevěném můstku přes potok, který půlil zahradu a vtékal do malého rybníku.

Zkusila jsem si představit Rozárku. Přiběhla a s úsměvem mě objala kolem stehén.

„Ty budeš bydlet s náma?!“

Vylekaně jsem se podívala na Smíška. Mlčky přikývl.

Všechno jsem se musela naučit znovu. Věci tak samozřejmě jako je dýchání nebo chůze. Věci, o kterých se na žádné škole neučí a které by se měly učit všude.

Rozárka by mohla být mojí dcerou a v určitém smyslu jí také je. Také však je mojí kamarádkou a učitelkou. Někdy jsem velká já a jindy zase ona. Někdy jsme obě dospělé a někdy zas malá děvčátka. Dvě duše slévající se do jedné, když zapomenou, když se jenom tak rozběhnou po louce nebo si spolu sednou na zápraží a vzájemně si rozčesávají vlasy. Když si vypráví příběhy a je noc, oči přestanou vidět a všechno se zmenší do nepatrných teček vznášejících se ve vzduchu. Sem a tam poletují stříbrné jiskry a nejsou to ani hvězdy ani světlušky, je to čirá hladina světla, kterou je vidět až

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy **Zastaveno**.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.